

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

**PROCEEDINGS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 28-30, 2021**

**KYOTO
2021**

SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of VIII International Scientific and Practical Conference

Kyoto, Japan

28-30 April 2021

Kyoto, Japan

2021

UDC 001.1

The 8th International scientific and practical conference "Science and education: problems, prospects and innovations" (April 28-30, 2021) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2021. 866 p.

ISBN 978-4-9783419-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-and-education-problems-prospects-and-innovations-28-30-aprelya-2021-goda-kioto-yaponiya-archiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kyoto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center "Sci-conf.com.ua" ®

©2021 CPN Publishing Group ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Bezdetko N., Mlshchenko O.</i> COSTS FOR REVERSE HEMOSTATIC THERAPY OF INTERNAL CEREBRAL BLEEDING WITH THE USE OF PROTHROMBIN COMPLEX CONCENTRATE.	13
2.	<i>Boyko I., Hryshchenko V.</i> THE INFLUENCE OF THE VEGETATION PERIOD AND GROWING CONDITIONS ON THE FORMATION OF MORPHOMETRIC INDICATORS OF THE MAIN REPRESENTATIVES OF THE GENUS MISCANTUS.	19
3.	<i>Chovpan G., Putnenko I., Tinchurina S.</i> COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF STATISTICAL DATA ON THE INCIDENCE OF CANCER IN UKRAINE AND ENVIRONMENTAL FACTORS THAT CAUSE THEM.	27
4.	<i>Datashvili M., Ruseishvili E.</i> IDENTIFICATION OF PROBLEMS OF FORMATION AND USE OF HUMAN CAPITAL DURING THE PERIOD OF INNOVATIVE TRANSFORMATIONS IN GEORGIA.	30
5.	<i>Dovbysh N. O.</i> SOCIAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF SOME SOCIAL PROGRAMS OF THE KINGDOM OF DENMARK.	34
6.	<i>Islyamova K. S.</i> ONLINE OR DISTANCE TEACHING AND LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES: PECULIARITIES, PROBLEMS AND PROSPECTS.	41
7.	<i>Korchin V. O., Karnaukhova O. Yi.</i> PECULIARITIES OF FLUID DYNAMICS IN THE SEISMICALLY ACTIVE ZONE OF THE EARTH'S CRUST OF THE TRANSCARPATHIAN DEPRESSION (UKRAINE).	45
8.	<i>Korepanov O. S., Okoye C. I.</i> ANALYSIS OF USE OF TELEMEDICINE IN HEALTHCARE ORGANIZATIONS MANAGEMENT.	54
9.	<i>Lazariyeva O., Mas A.</i> PROBLEMS OF LAND RELATIONS DEVELOPMENT IN UKRAINE.	61
10.	<i>Lazviashvili N.</i> PEOPLE AND COMPANIES' ATTITUDE TOWARDS RISK.	66
11.	<i>Martyniuk A. S., Zulfugarov A. O.</i> JUSTIFICATION OF THE CHOICE OF ACTIVE SUBSTANCES FOR THE CREATION OF A SOFT DOSAGE FORM OF ANTIPROOPTIC AND ANTI-EDITOR ACTION USING BEE PRODUCTS.	75
12.	<i>Martynuk E. O., Zulfugarov A. O.</i> ALLERGIC REACTIONS AS A SELECTIVE RESPONSE OF THE HUMAN IMMUNE SYSTEM TO THE INFLUENCE OF CHEMICALS.	81

13.	<i>Melnyk N. A., Yurchyshyn O. M., Kopach O. Ye., Fedoriv O. Ye., Sapel O. M., Lototska O. V., Kryzka H. A., Bilukha A. V., Tsvyniarna I. Y.</i> BIOSENSORS IN THE MONITORING OF ENVIRONMENT.	87
14.	<i>Onishchuk I. I., Berezhanska N. A.</i> EDUCATIONAL ACTIVITIES OF STUDENTS OF FOREIGN LANGUAGE DEPARTMENT AT THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.	95
15.	<i>Otkhmezuri A.</i> DEVELOPMENT STRATEGY OF REGIONAL TOURISM CLUSTER.	100
16.	<i>Pavliuk O. J.</i> THE CONTRIBUTION OF POLISH ARCHITECTS TO ART NOUVEAU IN YEKATERINOSLAV (DNEPR) AT THE TURN OF THE 19TH/20TH CENTURIES.	104
17.	<i>Popovich E. S., Mikeshova G. P.</i> FEATURES OF "ABSOLUTE" CONSTRUCTIONS IN THE ENGLISH LANGUAGE.	113
18.	<i>Ruseishvili Ia</i> DISINTEGRATION TENDENCIES IN POLITICS OF THE MODERN EUROPEAN UNION.	117
19.	<i>Shecherbakova I. N., Volovod K. O.</i> ORGANIZATION PECULIARITIES OF SPEECH THERAPY WORK IN INCLUSIVE CLASSES.	122
20.	<i>Shchuka H. P., Bezruchenkov Yu. V.</i> PROBLEMS OF HACCP SYSTEMS IMPLEMENTATION IN UKRAINE.	126
21.	<i>Siriduk N. O., Zulfigarov A. O.</i> SOLVING OF THE PROBLEM OF SORTING AND DISPOSAL OF DOMESTIC WASTE ON THE EXAMPLE OF THE ENVIRONMENTAL PROJECT IMPLEMENTATION ON THE TERRITORY OF SLOBOZHANSKA UTC.	130
22.	<i>Sluta A., Cherevko V., Nedviga M.</i> VULNERABILITY OF ECOSYSTEMS OF CHERNIHIV POLISSYA TO CLIMATE CHANGES OF THE ENVIRONMENT.	137
23.	<i>Sotnykov A. V.</i> LINGUISTIC IDENTITY: ITS TYPES AND APPROACHES TO STUDY.	143
24.	<i>Stadnik N. V., Matushevska O. V., Volynets Yu. O.</i> MONITORING SYSTEM FOR FORMATION OF SELF-ASSESSMENT OF CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL.	151
25.	<i>Tikhonov V. I., Kandyba D. V.</i> THE DATA BASE DESIGN OF THE ACADEMIC FACULTY PLAN.	161
26.	<i>Tikhonov V. I., Muratkov O. O.</i> FUNCTIONAL MODEL OF THE HEATING CONTROL SENSOR NETWORK FOR A SMART HOUSE.	166
27.	<i>Tikhonov V. I., Tsybuliuk A. A.</i> THE AD-HOC NETWORK DESIGN BASED ON THE IEEE-802.11AC STANDARD.	169

28.	<i>Tikhonov V. I., Veronov D. O.</i> THE TEACHER QUERY INTERFACE TO THE ACADEMIC SCHEDULE DATABASE.	172
29.	<i>Yakymchuk M. A., Korchagin I. M.</i> APPLICATION OF FREQUENCY-RESONANCE METHODS OF SATELLITE IMAGES PROCESSING FOR HYDROGEN AND LIVING WATER ACCUMULATIONS SEARCHING ON ISLANDS OF LONG-LIVERS OKINAWA AND IKARIA.	177
30.	<i>Yevstihnielev I. V.</i> ULTRASONOGRAPHY OF LYMPH NODES: FOCUS ON DIAGNOSTICS AND DIFFERENTIAL DIAGNOSIS OF LYMPHADENOPATHIES IN PRIMARY HEALTHCARE CENTERS.	190
31.	<i>Аллашукуров Б. Э., Абдукодиров Х. А.</i> ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДНОЙ ЭКОНОМИКИ: ТЕОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ.	196
32.	<i>Антопова В. Ю., Безбородько Ю. О.</i> МОРАЛЬНІСТЬ ЯК ІДЕАЛЬНИЙ ОБРАЗ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО БУТТЯ.	202
33.	<i>Архипов О. Г., Мариношенко О. П., Димарчук С. С.</i> ВІБРОЗАХИСНІ СИСТЕМИ КВАЗІНУЛЬОВОЇ ЖОРСТКОСТІ.	209
34.	<i>Берднікова О. Г.</i> ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ.	217
35.	<i>Бутузова Л. П., Крачковська О. О.</i> ЗВ'ЯЗОК ХАРАКТЕРОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ТА СТИЛЮ ЙОГО КЕРІВНИЦТВА.	223
36.	<i>Видавская А. Г., Видавская А. О.</i> АНТИПОДЫ БОЖЬИХ ПОТОКОВ.	233
37.	<i>Вишневська Л. Б.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ У ПОЛЬСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ.	244
38.	<i>Герасіна Л. М., Погрібна В. Л.</i> ПОЛІТИЧНА МІФОЛОГІЯ ЯК СПОСІБ ВЛАДНОГО ДОМІНУВАННЯ.	248
39.	<i>Гончаренко В. А., Лопушник Л. Я., Дмитренко Р. Р., Бамбуляк А. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПІРОВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ.	258
40.	<i>Григоренко С. М., Образцова М. С.</i> АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЇ ТРАНСКРАНАЛЬНОЇ ЕЛЕКТРОСТІМУЛЯЦІЇ.	262
41.	<i>Грисъ А. М., Артюх Я. О.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ.	266

42.	<i>Гриць А. М., Артюшенко К. Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗАСОБАМИ ТРАНЗАКТНОГО АНАЛІЗУ.	277
43.	<i>Гриць А. М., Білодід Т. П.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛІТКІВ З КОМП'ЮТЕРНОЮ ЗАЛЕЖНІСТЮ.	284
44.	<i>Гриць А. М., Вакуленко Ю. Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ СТРАХУ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.	290
45.	<i>Гриць А. М., Літошко М. О.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.	296
46.	<i>Гриць А. М., Мельниченко О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ НА ВИКОНАННЯ ТРУДОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СПІВРОБІТНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ.	305
47.	<i>Дахно Р. Ю., Кожухова А. В.</i> ВНЕСОК УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ.	312
48.	<i>Дементьєва О. І., Котляр К. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОЩУВАННЯ LAVANDULA X INTERMEDIA В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ.	321
49.	<i>Дербак М. Ю., Гюх Ю. Ю., Ярема Ю. М., Субота Г. М.</i> ПРИПОЛОНИННІ ЛІСИ НПП «СИНЕВИР» ЇХ ПРИРОДООХОРОННЕ І НАУКОВЕ ЗНАЧЕННЯ.	326
50.	<i>Діте Л. А., Салюкова К. Р.</i> МІРОВОЗРЕНЧЕСКИЙ АСПЕКТ КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЯ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА НА НОВОМ ВИТКЕ ЭВОЛЮЦИИ СОЗНАНИЯ.	335
51.	<i>Дмитрук Л. І., Паслюк В. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ.	345
52.	<i>Дорош Т. Л., Пасаман В. В.</i> ФОРМУВАННЯ В ЗДОБУВАЧІВ УМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ.	354
53.	<i>Загородня А. А.</i> РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ (2011 - 2017 РР.).	362
54.	<i>Зенюков Л. М., Любушкіна Н. С.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИМАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ЗВАРНИХ СТИКІВ С21-Р11 З КУТОВИМ РОЗМІЩЕННЯМ НАКЛАДОК.	365
55.	<i>Поводі В. Я.</i> ФІКЦІЙНИЙ НАРАТОР В СТРУКТУРІ ПРОЗИ В КОРОЛЕНКА ТА П. ІСТРАТІ.	369

56.	<i>Касьяненко К. М., Запарожська А. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ АНІМАЦІЇ.	375
57.	<i>Клапоушко В. І.</i> РЕДАКЦІЙНА ПІДГОТОВКА ЗАГАЛЬНОПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ГАЗЕТИ.	381
58.	<i>Козачок Л. М., Козачок А. Є.</i> ЗАСТОСУВАННЯ MANAGEMENT SYSTEM ПРИ УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	389
59.	<i>Кордонова А. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРІВ ПРИ ОПАНУВАННІ ТЕОРЕТИЧНИХ КУРСІВ.	395
60.	<i>Корінчак Л. М.</i> УСВІДОМЛЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ПРИЧИН НЕДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ І НОРМ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.	401
61.	<i>Король А. М., Городецька А. М.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС ЯК КОМУНІКАТИВНА ОСНОВА НАВЧАННЯ.	407
62.	<i>Лакно О. В., Арзуманова І. В., Базил А. А.</i> ТРИАДА СЕЙНТА У ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ.	413
63.	<i>Левченко Т. М., Дрогобецька О. В.</i> ЗАЛЕЖНІСТЬ ПЕРІОПЕРАЦІЙНОЇ ТЕРМОРЕГУЛЯЦІЇ У ПАЦІЄНТІВ ВІД МЕТОДУ ОПЕРАТИВНОГО ВТРУЧАННЯ.	416
64.	<i>Літвінова Д. Г., Чернуха О. В.</i> ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ: ПОЕТЕСИ, ДРАМАТУРГА ТА ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА.	418
65.	<i>Лопушанський В. М.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ЛІСТУВАННЯ МІХАЕЛЯ ГАБЕРЛАНДТА З ІВАНОМ ФРАНКОМ.	423
66.	<i>Лук'янова Г. Ю., Вороняк Ю. Р.</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.	433
67.	<i>Лук'янова Г. Ю., Ворик С. П.</i> ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНИХ РЕФОРМ.	438
68.	<i>Лук'янова Г. Ю., Гарбарук О. В.</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.	445
69.	<i>Лук'янова Г. Ю., Кім Л. В.</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ.	450
70.	<i>Лук'яник Л. В., Ніхонська О. М.</i> МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.	455

71.	<i>Манася Г. С., Кузнецова Л. М.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.	464
72.	<i>Марусей Т. В.</i> РОЛЬ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.	471
73.	<i>Махмудов У. Б.</i> НОВОЕ ИМИДЖ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА, ОСНОВАННАЯ НА ПРАВАХ ЧЕЛОВЕКА И ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ.	478
74.	<i>Махненко М. М.</i> АБСТРАКТНЕ І КОНКРЕТНЕ ПРО БІДНІСТЬ І НЕРІВНІСТЬ ТА ІДЕОЛОГІЯ ФРІДРІХА ЛІСТА ПРО ДОБРОБУТ НАЦІЇ.	489
75.	<i>Мащенко О. А., Короткопозкіна А. М.</i> АДАПТАЦІЯ СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ.	499
76.	<i>Медведів А. Р.</i> ТЕРМІНОЛОГІЯ З МАТЕМАТИКИ В ЯПОНСЬКОМУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ МОВЛЕННІ.	505
77.	<i>Мельничук В. О.</i> ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО КОМЕРЦІЙНОГО СЕКСУ.	514
78.	<i>Михайлов О. В., Коваленко Т. В.</i> ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КОДИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ПРАВА В КРАЇНАХ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ.	521
79.	<i>Муханова О. М., Шепелєва О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ.	525
80.	<i>Мухортова О. Д., Дорохова А. Н., Шубладзе О. Э.</i> РЕЧЕВАЯ СИТУАЦИЯ КАК ОСНОВНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ МОДЕЛИ ОБЩЕНИЯ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ.	528
81.	<i>Олійник О. Ю.</i> ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УЯВНОЇ ОБОРОНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.	531
82.	<i>Ореховський В. О.</i> ТОВАРИСТВО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ТА ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ПІД ЧАС НЕВРОЖАЇВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.	536
83.	<i>Паслік О. А., Скупейко І. М.</i> ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ШКОЛЯРІВ У КРАЇНАХ ЕУ.	545
84.	<i>Паслік М. М., Білик Ю. М.</i> ВИВЧЕННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.	551
85.	<i>Патасюк Н. М.</i> ПРО КОРЕКТНІСТЬ ПОСЛІДОВНОСТІ ВИКЛАДЕННЯ МАТЕРІАЛУ З ЛІНІЙНОЇ АЛГЕБРИ В КУРСАХ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.	560

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА:
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.**

87. *Покаєв Л. А., Крижаней В. С.* 568
**ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗИЙ
ЧЕРЕЗ НАВЧАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО
НАВЧАННЯ.**
88. *Покоєва Я. В., Зулфігаров А. О.* 574
**АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ ПРИРОДНИХ ВОДНИХ
РЕСУРСІВ УКРАЇНИ В РОЗРІЗІ СУЧАСНОГО УРБАНІСТИЧНОГО
СЕРЕДОВИЩА.**
89. *Поліванова О. М., Пелюхівська А. В.* 578
**РЕАЛІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС
В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ. БАЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.**
90. *Поліщук Н. М.* 584
**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ.**
91. *Попов В. А., Яценко Д. В., Адаміков О. В., Онуфрей В. О.* 598
**ВИКОРИСТАННЯ АДАПТИВНОЇ МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ
ПАРАМЕТРІВ РЕЖИМУ РОБОТИ РОЗПОДІЛЬНИХ МЕРЕЖ З
РОЗПОДІЛЕНОЮ ГЕНЕРАЦІЄЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ.**
92. *Рибалова О. В., Ступка Т. П.* 606
**ПРОГНОЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ БАСЕЙНУ РІЧКИ ОСКІЛ В
ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ МЕТОДОМ ХОЛЬТА-УІНТЕРСА.**
93. *Рибальченко Л. В., Довгаль С. В.* 613
**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇЇ
ПОКРАЩЕННЯ.**
94. *Рибальченко Л. В., Кондратенко Д. М.* 618
**МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ.**
95. *Рибун Н. В.* 622
**ТИПОЛОГІЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ
ВИДАВНИЦТВ.**
96. *Рижова І. С.* 631
**ВІПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК
СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ В ЕПОХУ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМІСЛОВОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ.**
97. *Сасуляк В. О.* 639
**ЗАВДАННЯ З РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ІСТОРИЗМУ У ПРАКТИЦІ
ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ.**
98. *Селіхов Ю. А., Копаренко В. О., Кошова Д. О.* 645
**ІНТЕГРАЦІЯ ПРОЦЕСУ ТЕПЛООБМІНУ В ТЕПЛООБМІВНИХ
АПАРАТАХ.**

99.	<i>Сердюк Н. М.</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ГАНДИКАПНОСТІ	652
100.	<i>Серікова О. М., Нісінін І. В.</i> ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВПЛИВ ДОЩОВИХ СТІЧНИХ ВОД З УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ НА ДОВКІЛЛЯ	656
101.	<i>Солов О. О.</i> ПОКРАЩЕННЯ АЛГОРИТМУ РОЗПОДІЛУ НАВАНТАЖЕННЯ МІЖ ВІРТУАЛЬНИМИ МАШИНАМИ У КЛАСТЕРІ KUBERNETES.	658
102.	<i>Стороженко О. В., Гасриш О. М., Хомяк Н. П.</i> ШЕРИНГОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ.	664
103.	<i>Тариель Т., Гусейн Р.</i> РЕДКИЕ ВОДОПЛАВАЮЩИЕ ПТИЦЫ НАХЧЫВАНСКОЙ АВТОНОМНОЙ РЕСПУБЛИКИ.	668
104.	<i>Ткачук В. П., Пасічняк Л. В., Дмитріє Р. В., Лихожон М. А.</i> РАЦІОНАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ В ОЗДОРОВЧОМУ ТРЕНУВАННІ ШКОЛЯРІВ 16–17 РОКІВ.	677
105.	<i>Ткачук В. П., Паньків Х. В., Василів О. О., Стефанців В. І.</i> ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО УРОКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІВЧАТ СЕРЕДЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ФІТНЕСУ.	682
106.	<i>Туриніна О. Л., Абрамова Т. Я.</i> ТЮТОРИНГ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК ТА ПОБУДОВИ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ В ПРОЦЕСІ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ.	687
107.	<i>Філер З. Ю.</i> РЯДИ, ІНТЕГРАЛИ ТА «СТАЛА ЕЙЛЕРА».	696
108.	<i>Хрущ О. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.	710
109.	<i>Чорнобай І. В., Шинкаренко К. О., Андреева О. А.</i> ВІТАМІНИ: ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ, ЗНАЧЕННЯ, ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ.	720
110.	<i>Чорноус В. О., Перепелиця О. О., Грозєв А. М.</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «МЕДИЧНА ХІМІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВІЗ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.	727
111.	<i>Чубарова Л. С.</i> ВІПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АРХІТЕКТУРУ ПАРКІВ ІВ.	734
112.	<i>Чушак І. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВИВ СУЦІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПЕДІАТРИЧНОМУ ВІЩІ.	739
113.	<i>Шапакидзе Е. А.</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ВЫКОРМКИ ГУСЕНИЦ ТУТОВОГО ШЕЛКОВИЧЬЯ НА МЕХАНИЗИРОВАНИХ УСТАНОВКАХ.	749

114.	<i>Шкіль Л. Р.</i> ЗВ'ЯЗОК РОЛЬОВИХ ОЧІКУВАНЬ ТА ХАРАКТЕРУ СІМЕЙНОГО СПІЛКУВАННЯ.	756
115.	<i>Шмалюк Л. Б.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЛІТЕРАТУРИ.	766
116.	<i>Шопша О. Л., Бабич О. О.</i> ВПЛИВ СТАНДАРТНОГО ДІЄТИЧНОГО ПІДХОДУ НА РОЗВИТОК ПОРУШЕНЬ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ У ЖІНОК ДОРΟΣЛОГО ВІКУ.	776
117.	<i>Шопша О. Л., Галик В. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ МІЖ ВЧИТЕЛЯМИ ТА ПІДЛІТКАМИ.	785
118.	<i>Шопша М. М., Локтіна І. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У ДОРΟΣЛИХ, ЯКІ РЕГУЛЯРНО ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ.	795
119.	<i>Шопша О. Л., Поліщук О. А.</i> ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ СЕКСУАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ У ЖІНОК.	805
120.	<i>Шопша О. Л., Стрельникова І. В.</i> РОЛЬ ОСОБИСТІСНОГО ФАКТОРУ У ВИНИКНЕННІ ТА РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЛІКАРІВ.	812
121.	<i>Юріков О. О., Кав'юк О. В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОДИФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СВІТЛІ ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ.	821
122.	<i>Юхименко П. І., Степанець А. О.</i> ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПАРТНЕРСТВА КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.	828
123.	<i>Ядловська О. С., Старик-Блудова А. Ю.</i> ЖІНОЧІ ГЕНДЕРЛЕКТИ В ЗМІ ТА РЕКЛАМІ ЯК ПРОЯВИ СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОЇ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ.	838
124.	<i>Яковенко І. В., Гкач Д. І.</i> БЕЗВІЗОВИЙ РЕЖИМ МІЖ УКРАЇНОЮ І КРАЇНАМИ ЄС ЯК ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ.	845
125.	<i>Яров Ю. Ю.</i> ЯКІСНИЙ ТА КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД МІКРОФЛОРИ ДЕНТАЛЬНОЇ БІОПЛІВКИ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ ГІПЕР- ТА ГІПОРЕАКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ.	849
126.	<i>Яценко Б. П., Леписенко О. О.</i> ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА МЕТРОПОЛІТЕНСЬКОГО РЕГІОНУ СТОЛИЧНОГО МІСТА. ПРИКЛАД ТОКІО.	856

**ЗАВДАННЯ З РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ІСТОРИЗМУ У ПРАКТИЦІ
ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Савуляк Вікторія Орестівна,

старший викладач

Рівненський державний гуманітарний університет,

м. Рівне, Україна

Анотація: у статті розглянуто актуальні завдання зі зміни структури та змістових акцентів при викладанні майбутнім психологам навчального курсу «Історія психології». Авторка вибірково аналізує сучасні наукові підходи щодо неперервності еволюції людської свідомості та історичного розвитку типів особистості; підкреслюється необхідність урахування цих процесів при викладі студентам здобутого наукою у різні історичні періоди-психологічного фактажу.

Ключові слова: дихотомія «природничо-наукове - гуманітарне», принципи історико-психологічного аналізу, принцип історизму, еволюція свідомості, історичні типи особистості.

Постійні різномасштабні зміни у змісті та формах організації освітнього процесу сприймаються у наш час як належне, проте вимагають цілеспрямованого переосмислення викладачами актуальних завдань, бажаних результатів та адекватності застосовуваних методів навчання. Метою цієї статті є виокремлення – на підставі багаторічного особистого досвіду викладання майбутнім психологам обов'язкового навчального курсу «Історія психології» – наявних проблем і можливих способів їх розв'язання.

Значною мірою проблеми, які виникають у процесі викладання курсу, обумовлені об'єктивними суперечностями, з якими стикається історія психології як наукова дисципліна.

При підготовці психологів одні і ті ж теорії, хіба що з невеликими

варіаціями, повторюються у різних навчальних курсах. Без чітких конкретно-методологічних орієнтирів для систематизації відбувається передача історичної фактології без принципових наукових оцінок, зіставлень, коментарів.

Можливість легкого і швидкого отримання інформації через Інтернет значною мірою сприяє тому, що у студентів виробляється здатність *споживати* знання, не *присвоюючи* їх; фактично, вони не навчаються, а, як це не парадоксально, відучуються професійно мислити.

У головах студентів розрізнені (при цьому – ще й у неосяжній кількості) знання залишаються *несистематизованими*. Майбутні фахівці не оволодівають навичками історичного аналізу, що негативно відбивається на написанні курсових і дипломних робіт (для прикладу, часто можна віднайти утворення надто вільних асоціацій щодо подібності ідей дослідників різних історичних епох та наукових напрямів).

Свого часу М. Г. Ярошевський розробив метод категоріального аналізу, виділивши основні категорії та принципи, що складають *інваріантне* ядро в історії розвитку психологічної науки [1]. Розробка цього методу виявилася можливою завдяки історичному розвитку загальної психології і появі радикальної неklasичної теорії діяльності.

На сьогодні ж специфіка загально-психологічного та історико-психологічного аналізу поступово втрачається через фактичну ситуацію у царині наукового пізнання як такого, що відзначає Ю. Н. Харарі у своєму бестселері «Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього»: «Наука наших днів являє собою унікальну традицію пізнання, бо вона відкрито визнає *колективне* незнання відповідей на *найважливіші* запитання. Навколо суперечливих наукових теорій точаться дебати через постійну появу нових доказів. ... Готовність визнати своє невігластво зробила сучасну науку більш гнучкою та допитливою за будь-які інші традиції пізнання» [2].

Прийняття тієї чи іншої методологічної позиції по-різному визначає характер взаємозв'язків між загальною психологією та історією психології. Плуралістичний підхід, який базується на ідеї самоцінності кожної наукової

концепції, фактично заперечує методологічне значення загальної психології для інших психологічних дисциплін, зберігаючи за нею лише функцію презентації різних думок щодо основних питань психологічної науки. У конкретно-наукових дослідженнях теоретичний апарат визначається на підставі суб'єктивних переваг автора, при цьому суб'єктивізм підноситься до принципу.

Але при цьому варто пам'ятати, що наукові принципи зберігають свою дієвість доти, доки не перетворюються у постулати. *Історичний принцип* у психології, на нашу думку, не лише не вичерпав себе, але може стати точкою відліку для нового циклу як історико-психологічних, так і загальнопсихологічних досліджень.

Суть же історичного підходу полягає у тому, аби визнати, що кожна історична епоха породжує своє коло психічних феноменів. Так, цікавий, хоч і неоднозначний підхід до пояснення психологічної еволюції запропонував американський психоаналітик Ллойд Демоз, стверджуючи, що, «як біологічна структура передається через гени, так і психічна структура передається через «психогенні» взаємодії дитини і батьків». Психологічне видоутворення, на його думку, є строго закономірним процесом, а психічні зміни відбуваються через проходження стадій, які він називає *психогенними стилями*. Л. Демоз у своєму психоісторичному аналізі виділяє шість таких стилів і, відповідно, типів особистості (шизоїдний, аутичний, депресивний, компульсивний, тривожний і шостий, сучасний, тип, який тільки формується, тому автор у своїй роботі кінця минулого сторіччя не наважився якось якого позначити), які переважали у певний історичний період протягом останніх 2,5 тисяч років, тобто, власне у той період, коли розвивалася психологічна наука та історія психології [3].

Видатний український психолог В. А. Роменець, який започаткував філософсько-психологічну теорію *вчинку*, застосовує свої уявлення щодо складових *логіки вчинку* особистості (ситуація-мотивація-дія-післядія) також і в історико-психологічних роботах при періодизації становлення психологічних знань: від *ситуації значень* за панування міфологічного світогляду до аналізу культурно-історичної функції *післядії* сучасними психологами, що пояснюється

не лише накопиченням наукою емпіричного матеріалу і відповідними теоретичними узагальненнями, але й еволюцією свідомості людини та якісними змінами особистості внаслідок культурно-історичного розвитку [4].

Зазначене доводить, що *за зміною предмету психології в історії науки постає реальна зміна її об'єкту* – самої психічної реальності. Декарт, Вундт, Виготський не лише *вивчали свідомість по-різному*, вони вивчали *різну свідомість*.

Зміну дослідницької парадигми також обумовлює об'єктивна трансформація історичних форм свідомості. Рефлексуюча свідомість філософа з індивідуалістичним мисленням могла породити тільки той метод, який і породила, тобто інтроспекцію.

Поведінковий (діяльнісний) підхід міг сформуватися не раніше, ніж революційна практика підштовхнула людей до усвідомлення масштабів впливу їхньої перетворювальної діяльності на історію [5].

Людська свідомість продовжує еволюціонувати і сьогодні. Логічно припустити, що еволюція свідомості, як і будь-яка еволюція, може мати і прогресивні, і тупикові лінії розвитку (регрес свідомості), обумовлені, зокрема, ступенем узгодженості природного потенціалу і культурних можливостей його розвитку у людському суспільстві.

Протиставлення природничо-наукового підходу гуманітарному має давню традицію. У першій парадигмі, що йде від Платона, підкреслюються стабільні *універсальні* процеси мислення, механізми яких не залежать від часу, від історичного періоду. Іншу парадигму започатковано Геродотом, котрий вважав, що, аби дізнатися правду про минулі події, необхідно зрозуміти спосіб життя людей, бо саме він організовує їх мислення, а це, у свою чергу, впливає на їхні уявлення про минуле. Отже, загальним для обох парадигм є прагнення до певного знання; розрізняються вони щодо того, де і як це знання потрібно шукати. Погляди Платона слугували основою природничо-наукових теорій, а Геродота – культурно-історичних [6].

В. Дільтей і неокантіанці уже на межі XIX-XX ст. вважали за необхідне

підкреслювати специфіку вивчення настільки різних, на їхню думку, об'єктів, якими є природа та історія. Стосовно психології протиставлення зазначених парадигм призводить до абстрагування і абсолютизації, з одного боку, природного, а з іншого – суспільно-історичного початку в людині, що повертає нас до попереднього періоду розвитку психології.

Людська свідомість, особистість – це особливий об'єкт, і те, що є цілком правомірною абстракцією в інших царинах, у психології нерідко обертається методологічним тупиком. Вихід за межі дихотомії «природничо-наукове-гуманітарне» у психології полягає у співвіднесенні трьох методологічних принципів – детермінізму, історизму і системності. Бачення уявної протилежності двох підходів обумовлено *антиісторизмом* у трактуванні проблеми детермінації людської психіки і *антидетермінізмом* у розумінні вищих смислів і цінностей особистості. У підсумку – два рівною мірою неадекватних наукових уявлення про людину у психології: редукція особистості до рівня «собаки Павлова» або ж возвеличення її до меж «трансцендентності».

Реалізація принципу історизму у практиці викладання історії психології передбачає значно більше, ніж раніше, подання у навчальному курсі сучасного стану психологічної науки. Справжній сенс усіх складних перепитій історії науки розкривається тільки у контексті загальної логіки її розвитку і невирішених наукових проблем.

Методологічні принципи і конкретно-наукові методи – лише знаряддя пізнання. Суб'єктом пізнання була і лишається людина. Методи реконструкції, контент-аналізу чи інтерв'ю тільки надають матеріал, що має бути осмислений істориком. У цьому сенсі першим і останнім методом історика психології залишається живе мислення людини-дослідника, за результати якого вона несе повну відповідальність. Зазначимо, що виховання відповідальності за результати власної наукової діяльності – одне з найважливіших завдань викладання курсу історії психології.

Можливо, методично ефективно було би починати курс із невеликого

огляду сучасного стану світової та вітчизняної психології, її основних тенденцій, щоби актуалізувати і проблематизувати подальше сприймання студентами історичного матеріалу відносно наукових завдань сьогодення. Це дозволило би психологам-початківцям побачити у тому, що було до них, не безжиттєве накопичення фактів, а живе джерело знань, сприйняти філософів і психологів минулого як цікавих співрозмовників, однодумців чи опонентів.

Список літератури

1. Ярошевский М. Г. О категориальном анализе истории психологического познания // Проблемы теории и истории развития психологии. – М., 1973.
2. Харарі Ю. Н. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. – Харків : КСД, 2016. – 544 с.
3. Демоз Л. Психоистория. – Ростов-на-Дону : «Феникс», 2000. – 512 с.
4. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології ХХ століття : навч. посіб. – Київ : «Либідь». 1998. – 992 с.
5. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. / Гл. ред. А. В. Запорожец. – М. : Педагогика, 1982-1984. – Т.1 : Вопросы теории и истории психологии / Под ред. А. Р. Лурия, М. Г. Ярошевского. – 488 с.
6. Коул М. Культурно-историческая психология: наука будущего. – М. : «Когито-Центр», Издательство «Институт психологии РАН», 1997. – 432 с.